

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.008.01.2017
P/17/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/080 – Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Andrzej Siekierka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/99/2017 z dnia 10 maja 2017 r. <i>(dowód: akta kontroli str. 1-2)</i>
Jednostka kontrolowana	Markoni Usługi – Jerzy Markiewicz, ul. Wrocławska 50, 58-100 Świdnica (dalej: „Markoni Usługi” lub „Pracodawca”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Właścicielem Markoni Usługi jest Jerzy Markiewicz od 23 marca 2011 r. <i>(dowód: akta kontroli str. 3-4)</i>

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia spełnianie przez Markoni Usługi warunków do otrzymania w latach 2014-2016 dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych² do wynagrodzeń zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych.

Prawidłowo i rzetelnie sporządzano wnioski w sprawie dofinansowania, które następnie terminowo przekazywano do PFRON. Dane wykazane przez Markoni Usługi we wnioskach Wn-D³ oraz informacjach INF-D-P⁴, były zgodne z objętą badaniem dokumentacją osób niepełnosprawnych, na które Pracodawca otrzymał dofinansowanie z PFRON. W szczególności dotyczyło to:

- danych osobowych pracowników;
- warunków pracy i płacy (wymiarów zatrudnienia, wynagrodzeń brutto oraz netto);
- stopnia niepełnosprawności i schorzeń szczególnych.

Składki na: ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz zaliczki na podatek dochodowy były odprowadzane terminowo w prawidłowej wysokości, a wynagrodzenia badanej próby 15 pracowników niepełnosprawnych przekazywano na ich rachunki bankowe zgodnie z art. 85 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy*⁵, tj. nie później niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dalej: „PFRON” lub „Fundusz”.

³ Wn-D – wniosek o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (dalej: „wniosek Wn-D”).

⁴ INF-D-P – miesięczna informacja o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych (dalej: „informacja INF-D-P”).

⁵ Dz. U. z 2016 r., poz. 1666, ze zm.

kalendarzowego. Termin ten wynikał również z obowiązującego w Markoni Usługi Regulaminu wynagradzania pracowników.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych pozwalał na otrzymanie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników, biorąc pod uwagę przepisy art. 26a ust. 1a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.⁶

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie warunków do otrzymania dofinansowania oraz przestrzeganie przepisów w zakresie uprawnień pracowników niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Markoni Usługi jest przedsiębiorstwem osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą. Przedmiotem działalności gospodarczej, zgodnie z wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, była w szczególności działalność pomocnicza związana z utrzymaniem porządku w budynkach. Jako datę rozpoczęcia działalności wskazano dzień 1 kwietnia 2011 r.

(dowód: akta kontroli, str. 3-4, 530-533)

1.2. Według zaświadczenia o numerze identyfikacyjnym REGON, wydanego w dniu 23 marca 2011 r., przeważającą działalnością Markoni Usługi była działalność pomocnicza związana z utrzymaniem porządku w budynkach (nr 8110Z Polskiej Klasyfikacji Działalności). Źródłem finansowania była sprzedaż usług związanych z: [1] ochroną fizyczną (dozorowaniem), [2] pracami porządkowymi, tj. sprzątaniami biur, pomieszczeń magazynowych, pomieszczeń socjalnych, utrzymaniem zieleni oraz [3] usługami pralniczymi.

(dowód: akta kontroli, str. 5-10, 534-535)

1.3. W okresie objętym kontrolą średnioroczny stan zatrudnienia osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych (w etatach) wyniósł: [1] 48,80 etatów w 2014 r., z czego 47,94 niepełnosprawnych, tj. 98,2% (w tym: osób z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności – 4,81 etatów, umiarkowaną – 40,61 etatów, znaczną – 2,52 etatów); [2] 40,41 etatów w 2015 r., z czego 39,65 niepełnosprawnych, tj. 98,0% (w tym: z lekką stopniem niepełnosprawności – 4,31 etatów, umiarkowaną – 33,51 etatów, znaczną – 1,83 etatów); [3] 41,37 etatów w 2016 r., z czego 40,26 niepełnosprawnych, tj. 97,3% (w tym: z lekką stopniem niepełnosprawności – 3,84 etatów, umiarkowaną – 35,04 etatów, znaczną – 1,38 etatów).

W zasadzie wszyscy pracownicy niepełnosprawni⁷ wykonywali swoje obowiązki w pomieszczeniach i obiektach nieużytkowanych przez Pracodawcę.

W latach 2014 – 2016 spośród osób zatrudnionych w Markoni Usługi, posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, osoby zatrudnione na podstawie umów na czas nieokreślony stanowiły odpowiednio 7,70% w 2014 r. (tj. 3,69 etatów), 7,34% w 2015 r. (tj. 2,91 etatów) i 5,73% w 2016 r. (tj. 2,31 etatów). Pozostałe osoby były zatrudnione na umowę o pracę na czas określony.

Stan i struktura zatrudnienia w latach 2014-2016 pozwalały Pracodawcy ubiegać się o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, z uwagi na fakt, że nie miały zastosowania wyłączenia, wynikające z przepisów art. 26a

⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm. dalej: „ustawa o rehabilitacji”

⁷ W 2014 r. spośród pracowników niepełnosprawnych zatrudnionych na 47,94 etatów w pomieszczeniach i obiektach nieużytkowanych przez Pracodawcę pracowały osoby zatrudnione na 47,28 etatów, tj. 98,6%; [2] w 2015 r. spośród zatrudnionych na 39,65 etatów w pomieszczeniach i obiektach nieużytkowanych przez Pracodawcę pracowały osoby zatrudnione na 39,37 etatów, tj. 99,3%, [3] w 2016 r. wszyscy pracownicy zatrudnieni na 40,26 etatów pracowali w pomieszczeniach i obiektach nieużytkowanych przez Pracodawcę.

ust. 1a ustawy o *rehabilitacji*, zgodnie z którymi dofinansowanie nie mogło zostać przyznane pracodawcy zatrudniającemu co najmniej 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nieosiągającemu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%.

(dowód: akta kontroli, str. 11-19, 534-535)

1.4. Na podstawie wyciągów bankowych ustalono, że wysokość przekazanego przez PFRON dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wyniosła w badanym okresie ogółem 1.522,3 tys. zł, w tym: 493,8 tys. zł za 2014 r., 494,3 tys. zł za 2015 r. i 534,2 tys. zł za 2016 r.

(dowód: akta kontroli, str. 20-31)

1.5. W latach 2014-2016 Markoni Usługi nie posiadał statusu zakładu pracy chronionej. Był pracodawcą tzw. „otwartego rynku pracy”.

(dowód: akta kontroli, str. 536-537)

1.6. Analiza wybranych do kontroli wniosków Wn-D wraz z miesięcznymi informacjami INF-D-P za maj 2014 r., lipiec 2015 r. oraz wrzesień 2016 r. wykazała, że Markoni Usługi spełniał warunki do otrzymania dofinansowania, ponieważ:

- we wnioskach Wn-D wykazywane były dane identyfikujące Pracodawcę (NIP, REGON, nazwa, forma prawna, identyfikator adresu oraz kod PKD), wynikające z dokumentów rejestrowych; wnioski złożono w terminach wskazanych w rozporządzeniach w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych⁸,
- we wnioskach wykazano zmiany w stanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych zgodnie ze stanem faktycznym (w maju 2014 r. - zatrudniono nowe osoby na 2,34 etatów, w lipcu 2015 r. – na 2,00 etaty i we wrześniu 2016 r. – na 1,00 etat),
- wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wyrażony, jako iloraz etatów osób niepełnosprawnych do liczby etatów ogółem (wg Wn-D) wynosił odpowiednio: 97,34%, 98,71% i 97,70%,
- dane osobowe pracowników wykazywanych w informacjach INF-D-P odpowiadały danym zgromadzonym w ich aktach osobowych,
- informacje dotyczące przeciętnego miesięcznego wymiaru czasu pracy zawarte w informacjach INF-D-P zgodne były z wymiarem czasu pracy określonym w umowach o pracę⁹,
- wynagrodzenia przekazywane były na wskazane przez pracowników rachunki bankowe w terminie do dziesiątego dnia miesiąca następującego po przepracowanym miesiącu, co było zgodne z postanowieniami zawartymi w Regulaminie wynagradzania pracowników,
- kwoty kosztów płacy badanej grupy pracowników za maj 2014 r., lipiec 2015 r. i wrzesień 2016 r., wykazane w informacjach INF-D-P, wynikały z umów o pracę i list płac, a kwoty dofinansowań nie były wyższe od limitu tych kosztów (ustalonego zgodnie z art. 26a ust. 4 ustawy o *rehabilitacji*),
- dane w zakresie stopnia niepełnosprawności oraz szczególnych schorzeń w informacjach INF-D-P¹⁰ były zgodne z danymi wynikającymi

⁸ Tj. w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 241, ze zm.), w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz.U. z 2014 r., poz.1988) oraz w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 951).

⁹ Pracownicy objęci badaniem (15 osób – były to te same osoby dla każdego z badanych miesięcy).

- z przedłożonych przez pracowników orzeczeń dotyczących niepełnosprawności,
- przyjęte przez Pracodawcę stawki dofinansowania odpowiadały stopniom niepełnosprawności,
 - składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych zostały odprowadzone przez Pracodawcę w wymaganych terminach i w wysokościach wynikających z deklaracji rozliczeniowych,
 - zaliczki na podatek dochodowy od wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych zostały odprowadzone w prawidłowych wysokościach i w terminie wskazanym w art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹¹,
 - wynagrodzenia pracowników finansowane były ze środków Markoni Usługi oraz z dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, przekazanych przez PFRON za wcześniejsze okresy.

Faktyczne zatrudnienie w wybranych do kontroli miesiącach oraz wysokość pobranego wynagrodzenia zostało również potwierdzone przez 12 pracowników¹² poprzez pisemne oświadczenia złożone w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli, str. 32-371, 538-555, 563)

1.7. Z informacji przekazanych NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹³ przez Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego we Wrocławiu¹⁴ oraz przez Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji¹⁵ wynikało, że żaden z pracowników niepełnosprawnych z orzeczonym lekkim lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, wykazanych przez Markoni Usługi do dofinansowania w latach 2014-2016, nie posiadał ustalonego prawa do emerytury.

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Wałbrzychu poinformował¹⁶ natomiast, że siedmiu pracowników w badanym okresie nabyło uprawnienia emerytalne. Kontrola wykazała, że wszyscy ci pracownicy z chwilą nabycia uprawnień emerytalnych złożyli wypowiedzenia umów o pracę. Nie zachodziła zatem przesłanka do wyłączenia prawa do dofinansowania ze środków PFRON, wskazana w art. 26a ust. 1a¹ pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

(dowód: akta kontroli, str. 377-473)

1.8. Z informacji przekazanych NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK przez Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałbrzychu, Dzierżonowie, Świdnicy oraz w Świebodzinie wynika, że Markoni Usługi dysponował aktualnymi dokumentami potwierdzającymi orzeczoną niepełnosprawność wszystkich pracowników z próby objętej badaniem. Pracodawca wliczył w latach 2014-2016 badanych 15 pracowników do stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na podstawie przedstawionych przez nich 23

¹⁰ Osoby te posiadały następujące stopnie niepełnosprawności: [1] Stopień niepełnosprawności - bez szczególnych schorzeń umiarkowany - sześć osób, które zatrudnione były na sześciu etatach, [2] Stopień niepełnosprawności - szczególne schorzenia umiarkowany - siedem osób - zatrudnione na siedmiu etatach, [3] Stopień niepełnosprawności - bez szczególnych schorzeń lekki - dwie osoby - zatrudnione na dwóch etatach.

¹¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 2032, ze zm.

¹² Z pozostałymi trzema pracownikami nie udało się skontaktować, ponieważ w dniu kontroli NIK nie byli już pracownikami Markoni Usługi. Spośród 15 objętych badaniem pracowników zatrudnionych w latach 2014-2016 aktualnie pracował jeden pracownik.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”.

¹⁴ Zapytanie dotyczyło 25 pracowników.

¹⁵ Zapytanie dotyczyło 70 pracowników.

¹⁶ Zapytanie dotyczyło 55 pracowników.

orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność, z których 17 (tj. 73,9 %) stanowiły orzeczenia wydane po 2007 r. przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli, str. 473-508, 556-562)

1.9. W latach 2014-2016 Państwowa Inspekcja Pracy nie prowadziła kontroli u Pracodawcy w zakresie sposobu dostosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym okresie Pracodawca nie wnioskował ani nie otrzymał środków z PFRON na zwrot kosztów ich przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Markoni Usługi nie dostosowywała stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. Właściciel Jerzy Markiewicz wyjaśnił, że firma Markoni Usługi nie posiadała statusu zakładu pracy chronionej, w związku z czym nie musiała tworzyć stanowisk pracy specjalnie przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz ze specjalnym oprzyrządowaniem. Pracownicy niepełnosprawni byli dopuszczani do pracy po uzyskaniu orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na określonym stanowisku wydanego przez lekarza medycyny pracy. Pracownicy ze specjalnym schorzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym zawsze wykonywali pracę pod nadzorem osób trzecich przeszkolonych na danym stanowisku pracy.

W dokumentacji pracowników niepełnosprawnych objętych badaniem, znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie, dopuszczające tych pracowników do pracy na zajmowanych stanowiskach.

(dowód: akta kontroli, str. 536-537)

1.10. W latach 2014-2016 w Markoni Usługi przeprowadzone zostały dwie kontrole, tj.:

1) przez Dolnośląski Oddział PFRON w zakresie ustalenia stanu faktycznego i prawnego w zakresie spełniania warunków dotyczących prawidłowości realizacji postanowień art. 22 *ustawy o rehabilitacji*, w obszarze spełnienia warunków do wystawiania informacji o kwocie obniżenia wpłat na PFRON, o których mowa w art. 21 ustawy, oraz poprawności merytorycznej i formalnej wystawionych informacji za okresy od grudnia 2012 r. do czerwca 2014 r. – protokół kontroli z dnia 7 października 2014 r. (podpisany w dniu 8 października 2014 r.).

W wystąpieniu pokontrolnym Prezesa Zarządu PFRON z dnia 27 października 2014 r. odnotowano m.in., że w trakcie kontroli stwierdzono następującą nieprawidłowość – sprzedający wystawił pięć błędnych informacji w odniesieniu do trzech nabywców, w których wskazał nieprawidłową kwotę obniżenia wpłat na PFRON wskutek uwzględnienia przy wyliczaniu kwoty obniżenia siedmiu faktur VAT opłaconych po terminie, co stanowiło naruszenie art. 22 *ustawy o rehabilitacji*. W wystąpieniu zawarto trzy wnioski pokontrolne w zakresie: [1] Złożenia dokumentów korygujących w odniesieniu do stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, tj. wystawienia Nabywcom skorygowanych informacji o kwocie obniżenia obowiązkowych wpłat na PFRON; [2] Skorygowania informacji przesłanych do PFRON w zakresie prawidłowego wskazania imienia i nazwiska osób niepełnosprawnych; [3] Ścisłego przestrzegania zapisów art. 22 *ustawy o rehabilitacji*.

Wszystkie wnioski zostały zrealizowane;

2) przez Państwową Inspekcję Pracy w zakresie oceny przestrzegania wybranych elementów prawnej ochrony i technicznego bezpieczeństwa pracy w szczególności przepisów dotyczących nawiązywania i rozwiązywania stosunków pracy (protokół z kontroli z dnia 22 stycznia 2016 r.).

W wyniku kontroli wydano w dniu 22 stycznia 2016 r. zarządzenie nakazowe zawierający dwa wnioski tj.: [1] poddać trzech pracowników okresowemu szkoleniu z zakresu bhp w terminie do 29 lutego 2016 r., [2] dokonać aktualizacji oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą przez zatrudnionych pracowników na wszystkich stanowiskach występujących w firmie w terminie do 31 marca 2016 r. W wystąpieniu pokontrolnych z dnia 22 stycznia 2016 r. odnotowano cztery wnioski, a mianowicie: [1] niedopuszczenie do pracy pracowników, którzy nie posiadają aktualnego szkolenia z zakresu bhp; [2] każdorazowe przeprowadzanie szkolenia wstępnego z zakresu bhp przed dopuszczeniem pracownika do pracy; [3] bezwzględne przestrzeganie terminów przeprowadzania pierwszego szkolenia okresowego; [4] dokonanie kontroli pod kątem aktualności posiadanych przez pracowników szkoleń z zakresu bhp, a w przypadku ich braku niezwłoczne przeprowadzenie szkoleń.

Wszystkie wnioski zawarte zarówno w zarządzeniu nakazowym jak i w wystąpieniu pokontrolnych zostały wykonane przez Pracodawcę.

(dowód: akta kontroli, str. 509-527)

1.11. Zdaniem właściciela Markoni Usługi, problemem funkcjonującego systemu dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych są niekorzystne dla pracodawców osób niepełnosprawnych rozwiązania widoczne w dwóch aspektach:

- a) zwiększonych wpłatach na rzecz PFRON,
- b) zmniejszeniu wymiaru pomocy finansowej, w tym zmniejszeniu stawek dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Zwiększono również wymogi mające na celu wyeliminowanie podmiotów uprawnionych do udzielania ulg w rozliczeniach z PFRON dla kontrahentów dokonujących zakupu u pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Ponadto w ostatnich latach wzrasta wynagrodzenie minimalne, co powoduje wzrost kosztów pracodawcy, a dofinansowania wynagrodzeń osób niepełnosprawnych pozostają na tym samym poziomie.

(dowód: akta kontroli, str. 528-529)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu.

Wrocław, dnia 19 lipca 2017 r.

Kontroler:
Andrzej Siekierka
doradca ekonomiczny

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up. Violetta Małyszewska-Potempska
Podpis
p.o. Wicedyrektor

